

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 lutego 2024 r.

Sąd Okręgowy w Elblągu VI Wydział Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący : sędzia SO Marek Nawrocki

Protokolant : sekr. sąd. Joanna Deręgowska

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Elblągu Krzysztofa Piwowarczyka

po rozpoznaniu w dniu 22 lutego 2024 r. w Elblągu

sprawy przeciwko F. G.,

s. M. i M., ur. (...) w G.

oskarżonemu o czyny z art. 286 § 3 k.k.

na skutek apelacji wniesionej przez oskarżyciela publicznego

od wyroku Sądu Rejonowego w Działdowie z dnia 13 września 2023 r. sygn. akt II K 208/23

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Działdowie do ponownego rozpoznania.

| | | |
|---|---------------|--------------|
| UZASADNIENIE | | |
| Formularz UK 2 | Sygnatura akt | VI Ka 483/23 |
| Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników: | 1 | |
| 1. CZĘŚĆ WSTĘPNA | | |

1.1. Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji

Wyrok Sądu Rejonowego w Działdowie z dnia 13 września 2023 r. sygn. akt II K 208/23

1.2. Podmiot wnoszący apelację

| |
|---|
| # oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego |
| # oskarżyciel posiłkowy |
| # oskarżyciel prywatny |
| # obrońca |
| # oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego |
| # inny |

1.3. Granice zaskarżenia

| | | |
|--|--|------------|
| 1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia | | |
| # na korzyść # na niekorzyść | # w całości | |
| # w części | # | co do winy |
| # | co do kary | |
| # | co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia | |
| 1.3.2. Podniesione zarzuty | | |
| Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji | | |
| # | art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu | |

| | | |
|---|---|--|
| # | art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu | |
| # | art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia | |
| # | art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia | |
| # | art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przepadku lub innego środka | |
| # | art. 439 k.p.k. | |
| # | brak zarzutów | |

1.4. Wnioski

| | | | |
|---|-----------|---|--------|
| # | uchylenie | # | zmiana |
|---|-----------|---|--------|

2. Ustalenie faktów w związku z dowodami przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy

2.1. Ustalenie faktów

| | | | | | |
|--|-----------|--|-------|-------------|--|
| 2.1.1. Fakty uznane za udowodnione | | | | | |
| Lp. | Oskarżony | Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi | Dowód | Numer karty | |
| | | | | | |
| 2.1.2. Fakty uznane za nieudowodnione | | | | | |
| Lp. | Oskarżony | Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi | Dowód | Numer karty | |
| | | | | | |

2.2. Ocena dowodów

| | | |
|---|-------|-----------------------------------|
| 2.2.1. Dowody będące podstawą ustalenia faktów | | |
| Lp. faktu z pkt 2.1.1 | Dowód | Zwięźle o powodach uznania dowodu |
| | | |

| | | |
|---|-------|--|
| 2.2.2. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów) | | |
| Lp. faktu z pkt 2.1.1 albo 2.1.2 | Dowód | Zwięźle o powodach nieuwzględnienia dowodu |
| | | |

3. STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC

| ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW i wniosków | | |
|---|---|--|
| Lp. | Zarzut | |
| 1. | Obraza prawa procesowego, tj. art. 391 § 1 k.p.k. w zw. z art. 350a § 1 k.p.k., która mogła mieć wpływ na treść orzeczenia. | # zasadny # częściowo zasadny # niezasadny |
| Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny | | |
| <p>Podniesiony w apelacji zarzut obrazy prawa procesowego, tj. art. 391 § 1 k.p.k. w zw. z art. 350a § 1 k.p.k., która mogła mieć wpływ na treść zaskarżonego wyroku okazał się zasadny i skutkował koniecznością wydania przez Sąd odwoławczy orzeczenia o charakterze kasatoryjnym.</p> <p>Na wstępie rozważań ceowym jest przytoczenie trafnych poglądów sformułowanych w orzecznictwie Sądów powszechnych na okoliczność obowiązującej w procesie karnym jednej z podstawowych zasad obowiązujących w procedurze karnej, tj. zasady bezpośredniości oraz wyjątku od niej, jaki statuuje przepis zezwalający na odczytywanie na rozprawie protokołów zeznań świadków.</p> <p>„Przepis art. 391 § 1 k.p.k. wyraźnie określa okoliczności, które umożliwiają sądowi odstępianie od bezpośredniego przesłuchania świadka. Wobec obowiązującej na gruncie k.p.k. zasady bezpośredniości, wyjątki od niej - określone w art. 391 § 1 k.p.k. - winny być interpretowane zwięźliście, a nie rozszerzająco. Z uwagi na</p> | | |

to, iż odczytanie protokołów jest odstępstwem od wspomnianej zasady bezpośredniości, sąd powinien dołożyć odpowiednich starań, by świadek stanął przed sądem. Sąd prowadzący postępowanie nie może korzystać z możliwości, jakie daje przepis art. 391 § 1 k.p.k., bez wyczerpania możliwości przesłuchania danego świadka bezpośrednio.”(por. wyrok SA w Warszawie dnia 10 maja 2017 r. II AKa 70/17 Lex nr 2319972)

„Instytucja przedstawiona w przepisie art. 391 § 1 k.p.k. ma charakter wyjątkowy ze względu na zasadę bezpośredniości. Obejmuje ona postulat, aby między sądem dążącym do ustalenia stanu faktycznego, a zdarzeniem podlegającym ustaleniu występowało jak najmniej ogniw pośrednich, które mogą na skutek różnych zniekształceń wpłynąć na ustalenie prawdy materialnej. Obejmuje ona także swym znaczeniem kolejne postulaty, według których Sąd powinien opierać się wyłącznie na dowodach przeprowadzonych na rozprawie, bezpośrednio zetknąć się ze źródłami i środkami dowodowymi oraz opierać się na dowodach pierwotnych. Stanowi ona nie tylko podstawę do właściwej oceny dowodów, ale także daje możliwość zapoznania się z dowodami przez strony postępowania, a w konsekwencji ich kontrolę i spożytkowanie dla obrony własnych interesów. Z tych też przyczyn wszelkie odstępstwa od tej zasady powinny być stosowane ostrożnie oraz z uwzględnieniem okoliczności konkretnej sprawy.” (por. wyrok SA w Łodzi z dnia 3 kwietnia 2007 r. II AKa 35/07 OSAŁ 2009/2/22).

Po tych uwagach natury ogólnej należy stwierdzić, że zaniechanie przez Przewodniczącego wezwania na rozprawę wskazanych w akcie oskarżenia świadków i ograniczenie postępowania dowodowego przed Sądem do przesłuchania wyłącznie pokrzywdzonych, stało w oczywistej sprzeczności z ww. zasadą, która ściśle powiązana jest z inną naczelną zasadą procesu karnego jaką jest zasada prawdy materialnej sformułowana w art. 2 k.p.k. Z art. 350a k.p.k. wynika, że Przewodniczący może zaniechać wezwania na rozprawę m.in. świadków mających stwierdzić okoliczności, które nie są tak doniosłe, aby konieczne było ich bezpośrednie przesłuchanie na rozprawie, w szczególności takie, którym oskarżony w wyjaśnieniach swych nie zaprzeczył. W realiach przedmiotowej sprawy oskarżony zanegował swoje sprawstwo, a ustalenia w toku postępowania świadkowie zeznawali na okoliczności szczególnie doniosłe z punktu widzenia jego odpowiedzialności karnej, bo związane m.in. z zakładanymi kontami bankowymi, adresami poczty elektronicznej czy też użytkowanymi telefonami komórkowymi i przypisanymi do nich numerami abonentowymi. Tym samym w żadnej mierze nie można uznać, że zmaterializowały się przesłanki do odstąpienia od ich bezpośredniego przesłuchania na rozprawie. Rację ma też skarżący, że Sąd I instancji dopuścił się oczywistej obrazy prawa procesowego, tj. art. 350a k.p.k. zdanie ostatnie, skoro zaniechał także wezwania na rozprawę świadków, o których mowa w art. 182, a więc osób najbliższych, którym przysługiwało prawo do

odmowy składania zeznań, a których protokoły zeznań odczytano oraz przyjęto za podstawę poczynionych ustaleń faktycznych. M. R. jest matką oskarżonego, natomiast B. G. jego babcią, a zatem odczytując ich zeznania na rozprawie Sąd w oczywisty sposób naruszył przepis art. 350a k.p.k.

Przesłuchani na rozprawie jedyni świadkowie, tj. pokrzywdzone D. S. i A. P. potwierdziły jedynie, że doszło do popełnienia przestępstwa oszustwa na ich szkodę, natomiast nie dysponowały one wiedzą, która pozwalałaby na potwierdzenie tezy oskarżenia, że sprawcą tych czynów jest oskarżony. Wnioski takie Sąd I instancji mógłby wyprowadzić dopiero po bezpośrednim przeprowadzeniu na rozprawie wszystkich dowodów zawnioskowanych przez oskarżyciela publicznego w akcie oskarżenia i po ich swobodnej ocenie we wzajemnym powiązaniu także z dowodami o charakterze nieosobowym, w tym danymi telekomunikacyjnymi oraz danymi bankowymi, w tym z uwzględnieniem okoliczności dotyczących zgłoszenia przez oskarżonego faktu utraty jego dowodu osobistego, czego jednak Sąd meriti zaniechał, a tym samym nie rozpoznał istoty sprawy.

Wniosek

Wniosek o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

zasadny
częściowo zasadny
niezasadny

| | |
|--|--|
| Zwiężle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny. | |
| Wniosek zasadny, gdyż w sprawie zachodzi konieczność przeprowadzenia przewodu na nowo w całości. | |

| | |
|---|-----------------------------|
| 4. OKOLICZNOŚCI PODLEGAJĄCE UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU | |
| | |
| Zwiężle o powodach uwzględnienia okoliczności | |
| | |
| 5. ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO | |
| 5.1. Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji | |
| 1. | Przedmiot utrzymania w mocy |
| | |
| Zwiężle o powodach utrzymania w mocy | |
| | |
| 5.2. Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji | |
| 1. | Przedmiot i zakres zmiany |
| | |
| Zwiężle o powodach zmiany | |
| | |

| | |
|---|--|
| 5.3. Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji | |
| 5.3.1. Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylenia | |

| | | |
|--|--|-----------------------|
| 1.1. | | # art. 439 k.p.k. |
| Zwiąże o powodach uchylenia | | |
| 2.1. | Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości | # art. 437 § 2 k.p.k. |
| Zwiąże o powodach uchylenia | | |
| <p>Jak wskazuje się w orzecznictwie Sądu Najwyższego, konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości, o której mowa w art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k., jako powód uchylenia przez sąd odwoławczy zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, zachodzi wówczas, gdy orzekający sąd pierwszej instancji naruszył przepisy prawa procesowego, co skutkowało, w realiach sprawy, nierzetelnością prowadzonego postępowania sądowego, uzasadniającą potrzebę powtórzenia (przeprowadzenia na nowo) wszystkich czynności procesowych składających się na przewód sądowy w sądzie pierwszej instancji. (por. wyrok SN z dnia 24 stycznia 2024 r. I KS 36/23 Lex nr 3658274).</p> <p>Na akceptację zasługuje też pogląd, że konieczności ponownego przeprowadzenia w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji wszystkich dowodów nie można zawęzić jedynie do sytuacji, gdy wszystkie dowody były nieprawidłowo przeprowadzone, jak też, gdy w sprawie w ogóle żaden dowód nie został przeprowadzony przez sąd pierwszej instancji. Owa konieczność będzie również zachodziła, gdy nieprawidłowe przeprowadzenie</p> | | |

większości dowodów (rozumiane np. jako przesłuchanie stron i świadków w sposób, który pomija okoliczności najistotniejsze dla rozstrzygnięcia sprawy) spowoduje niemożność poddania ocenie tych prawidłowo przeprowadzonych. Innymi słowy, postępowanie przed sądem pierwszej instancji powinno też zostać przeprowadzone ponownie, jeżeli w kontekście wszystkich okoliczności istotnych dla prawidłowego rozstrzygnięcia w kwestii odpowiedzialności karnej, było ono w istocie całkowicie nieprzydatne dla osiągnięcia tego celu. (por. postanowienie SN z dnia 10 stycznia 2024 r. IV KS 44/23 Lex nr 3652203)

Za trafne należy też uznać stanowisko, że przeprowadzenie przewodu na nowo w całości jest konieczne wówczas, gdy sposób przeprowadzenia dowodów przez sąd a quo dotknięty jest tego typu wadliwościami, że samo częściowe tylko uzupełnienie postępowania dowodowego przez dodatkowe przeprowadzenie dowodów przez instancję odwoławczą byłoby niewystracające, a to właśnie z powodu uchybień w zakresie sposobu przeprowadzenia całego postępowania dowodowego przed sądem pierwszej instancji. (por. postanowienie SN z dnia 11 grudnia 2023 r. II KS 36/23 Lex nr 3651921)

Po tych uwagach natury ogólnej należy stwierdzić, że w realiach przedmiotowej sprawy, naruszając przepisy prawa procesowego, a także rażąco obrażając zasadę bezpośredniości, Sąd meriti przeprowadził postępowanie dowodowe w sposób nieprzydatny dla prawidłowego rozstrzygnięcia w kwestii odpowiedzialności karnej oskarżonego, co skutkowało

| | | |
|---|------------------------------------|-----------------------|
| uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy Sądowi Rejonowemu w Działdowie do ponownego rozpoznania. | | |
| 3.1. | Konieczność umorzenia postępowania | # art. 437 § 2 k.p.k. |
| Zwięźle o powodach uchylenia i umorzenia ze wskazaniem szczególnej podstawy prawnej umorzenia | | |
| | | |
| 4.1. | | # art. 454 § 1 k.p.k. |
| Zwięźle o powodach uchylenia | | |
| | | |
| 5.3.2. Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania | | |
| Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd I instancji powinien ponownie przeprowadzić postępowanie dowodowe w całości, respektując treść przepisów art. 350a § 1 k.p.k. i 391 § 1 k.p.k., a następnie tak zgromadzony materiał dowodowy poddać ocenie zgodnie z dyrektywą z art. 7 k.p.k. oraz rozstrzygnąć o kwestii odpowiedzialności karnej oskarżonego w orzeczeniu kończącym. | | |
| 5.4. Inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku | | |
| Punkt rozstrzygnięcia z wyroku | Przytoczyć okoliczności | |
| | | |
| 6. Koszty Procesu | | |

| | |
|--------------------------------|-------------------------|
| Punkt rozstrzygnięcia z wyroku | Przytoczyć okoliczności |
| | |

| |
|------------------|
| 7. PODPIS |
| |